

Tah skřivana lesního (*Lullula arborea*) v severních Čechách v letech 1999–2005

Migration of the Woodlark (Lullula arborea) in northern Bohemia during the period 1999–2005

Ladislav Jasso

Proseč 25, 513 01 Semily; e-mail: jasso.l@seznam.cz

Úvod

Skřivana lesní (*Lullula arborea*) hnízdí s výjimkou severu a severovýchodu kontinentu téměř v celé Evropě. Kromě toho se vyskytuje i v severní Africe, Malé Asii a severní části Arabského poloostrova. V severních částech hnízdního areálu je tažný, na jihu je stálý. V České republice skřivana lesní nepoččetně hnízdí (BEJČEK *et al.* 1995), pravidelně v malém počtu protahuje (SCHRÖPFER 2004) a vzácně i zimuje. Zatímco údaje z hnízdní doby jsou poměrně přesné a zjišťují se pravidelně, je o tahovém období informací relativně málo.

Při vizuálním sledování ptačího tahu v letech 1999–2005 bylo v severních Čechách nashromážděno poměrně velké množství údajů o tahu jednotlivých druhů ptáků a pro tento příspěvek byl vybrán jako modelový druh skřivana lesní. Cílem této práce bylo zjistit intenzitu tahu skřivana lesního v průběhu dne a roku v severních Čechách. Sledována byla i velikost jednotlivých hejn.

Metodika

Za táhnoucí byli považováni ptáci, kteří letěli stejným směrem a po dobu pozorování neměnili směr a výšku letu. Určit skřivana lesního v letu není příliš obtížné. Je sice podobný skřivanu polnímu, ale nejnápadnějším znakem je jeho krátký ocas. Let je pomalejší a vlnkovitý. Nezaměnitelný je jeho melodický hlas, kterým na sebe často upozorní.

Vizuální pozorování ptačího tahu bylo v letech 1999–2005 prováděno na čtyřech místech v Krkonoších a Podkrkonoší. V západních Krkonoších byl v letech 2001–2005 sledován podzimní tah ptáků v sedle nad Voseckou boudou (50°47'N 15°31'E) v nadmořské výšce 1 300 m. Ve středních Krkonoších byl v letech 2004–2005 sledován podzimní tah ve Slezském sedle u Špindlerovy boudy (50°46'N 15°38'E) v nadmořské výšce 1 262 m a ve východních Krkonoších byl v letech 2004–2005 sledován také jenom podzimní tah na Pomezních boudách (50°45'N, 15°49'E) v nadmořské výšce 1 050 m. Jarní a podzimní tah v Podkrkonoší byl sledován v letech 1999–2005 v mělkém sedle mezi Kozákem a Prackovským hřbetem zvaným Vzdychánek (550 m n. m., 50°36'N 15°15'E), asi 5 km západně od Semil, kudy ptáci ve zvýšené míře protahují. Několik údajů mám i z okolí svého bydliště (Proseč u Semil).

Pozorování táhnoucích ptáků jsem prováděl s použitím dalekohledu 8 x 30. Do diktafonu jsem zaznamenával druh a počet táhnoucích ptáků v hejnu. U hejnu nad 20 ex. jsem většinou počet jedinců odhadnul. Čas je uváděn v hodinových

intervalech a časové údaje jsou převedené na středoevropský čas (SEČ). Celkově jsem sčítání táhnoucích ptáků věnoval 522 hodin.

Výsledky

Skřivan lesní je v severních Čechách pravidelně táhnoucím, ale nepříliš početným druhem. Jarní tah byl pozorován v období od 22.2. do 1.4. a bylo zaznamenáno 377 ex. Podzimní tah probíhal v období od 22.9. do 6.11. a bylo zaznamenáno 702 ex. (tab. 1). V jarním období probíhal tah nejintenzivněji v 1. a 2. dekádě března. Na podzim většina ptáků táhla ve 3. dekádě září a 1. dekádě měsíce října. Nejintenzivnější tah byl pozorován dne 4.10.2004 na Pomezních boudách, kdy během dopoledne (7–12 hod.) protáhlo tímto místem 187 skřivanů lesních (průměr 37,4 ex./hod.). Během dne táhli skřivani lesní nejintenzivněji mezi 9 a 10 hodinou dopoledne (obr. 1). Nejčastěji byli pozorováni jednotliví ptáci nebo dvojice (tab. 2). Největší hejno 50 ex. bylo pozorováno 29.9.2001 na Vošecké boudě (západní Krkonoše) ráno v 8 hodin. Celkem bylo pozorováno 215 hejn nebo jednotlivých ptáků s průměrem 5 ex. v hejnu.

Tab. 1: Tah skřivana lesního (*Lullula arborea*) v severních Čechách v průběhu roku (n=1 079).

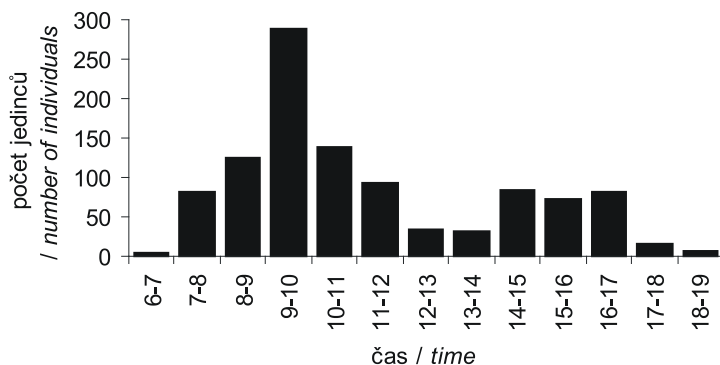
Tab. 1: Migration of Woodlark (*Lullula arborea*) in northern bohemia during a year (n=1 079).

Dekáda / Decade	III/3	III/1	III/2	III/3	IV/1	IX/3	X/1	X/2	X/3	XI/1
Počet ex. / Number of individuals	5	179	182	10	1	273	309	104	15	1

Tab. 2: Velikost pozorovaných hejn skřivana lesního (*Lullula arborea*) v severních Čechách v letech 1999–2005 (n=215).

Tab. 2: Size of Woodlark (*Lullula arborea*) flocks observed in northern Bohemia in years 199–2005 (n=215).

Velikost hejna / Flock size	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Počet případů / n	70	35	18	10	14	8	9	8	10	6	4	2
Velikost hejna / Flock size	13	15	16	17	18	19	20	22	25	30	36	50
Počet případů / n	1	2	4	1	2	1	2	1	1	1	1	1

Obr. 1: Tah skřivana lesního (*Lullula arborea*) v severních Čechách v průběhu dne.
Fig. 1: Migration of Woodlark (*Lullula arborea*) in northern Bohemia during the day.

Souhrn

V letech 1999–2005 bylo v severních Čechách během 522 hodin pozorováno na tahu 1 079 skřivanů lesních (*Lullula arborea*). Jarní tah proběhl od 22.2. do 1.4. a podzimní od 22.9. do 6.11. Průměrná velikost hejna byla 5 ex., nejčastěji však byli pozorováni jednotliví ptáci.

Summary

During the period 1999–2005, 1 079 Woodlarks (*Lullula arborea*) were observed migrating in northern Bohemia during 522 observational hours. Spring migration fell into the period 22.2.–1.4., fall migration into the period 22.9.–6.11. Mean flock size was five individuals, but mostly single birds were observed.

Literatura

- BEJČEK V., ŠTASTNÝ K. & HUDEC K. 1995: Atlas zimního rozšíření ptáků v České Republice 1982–1985. *H&H, Jinočany*.
 SCHÖPFER L. 2004: Průtah skřivana lesního (*Lullula arborea*) územím jihozápadních Čech. *Erica 12: 111–117 (2004)*.